แผนเผชิญเหตุ
ความปลอดภัยสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านทุ่งรักชัยพัฒน์
ประจำปี ๒๕๖๖

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ความปลอดภัยของนักเรียนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการจัดบริการทางการศึกษาของ โรงเรียนบ้านทุ่งรักชัยพัฒน์ เพราะนอกจากจะส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและปลอดภัยแล้ว ยังจะมีผลทางตรง ต่อการพัฒนาคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รวมถึงการสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่น ของผู้ปกครอง ได้จัดทำแผนเผชิญเหตุความปลอดภัยสถานศึกษาโรงเรียนบ้านทุ่งรักชัยพัฒน์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖

ส่งเสริมความปลอดภัยและมาตรการโรงเรียนปลอดภัย (Safety School) เพื่อนำไปสู่ Happy School เล่มนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและดูแลความปลอดภัยให้กับบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน ในการสร้างข้อตกลง แนวทางปฏิบัติ ในการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากการแสดงออกด้านสิทธิและ เสรีภาพของนักเรียน โดยการสร้างความเข้าใจในกลุ่มข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีหน้าที่หลัก ในการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการป้องกันและส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างเสรีอยู่บนพื้นฐาน ความเหมาะสมตามคุณลักษณะของนักเรียน โดยยึดความปลอดภัยของนักเรียนเป็นที่ตั้ง ทั้งด้านร่างกายจิตใจ และสิทธิเสรีภาพทางสังคม ซึ่งจะทำให้ลดช่องว่างระหว่างนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีความคิดเห็น ที่ขัดแย้ง และส่งผลสู่การจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

โรงเรียนบ้านทุ่งรักชัยพัฒน์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ภัยยาเสพติด	๑
ภัยความรุนแรง	๒
ภัยอุบัติต่างๆ	๔
ภัยอุบัติเหตุ	๕
ภัยโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ	๘
ภัยฝุ่น PM ๒.๕	๙
ภัยการค้ามนุษย์	๑๐
ภัยการคุกคามในชีวิตและทรัพย์สิน	๑๑
ภัยอาชญากรรมไซเบอร์	๑๗

แผนเผชิญเหตุความปลอดภัยสถานศึกษา
โรงเรียนบ้านทุ่งรักชัยพัฒน์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖

นโยบายแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมความปลอดภัย และมาตรการโรงเรียนปลอด (Safety School) เพื่อนำไปสู่ Happy School ถือเป็น นโยบายหลักสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนที่โรงเรียนบ้านทุ่งรักชัยพัฒน์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันหาแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้เรียนรู้อย่างมีความสุขเป็นไปตามหลักสูตรมีทักษะชีวิตที่จะดูแลตนเองให้ปลอดภัยท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคมอุบัติเหตุ อุบัติภัย สภาพภูมิอากาศ ตลอดถึงวิถีการใช้ชีวิตแนวใหม่ให้มีความปลอดภัยต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต เพราะนักเรียนคือหัวใจของการจัดการศึกษา

สืบเนื่องจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมทำให้คนไทยในยุคปัจจุบันเกิดการตื่นตัวและสนใจการค้นหาข้อมูลข่าวสาร เพื่อพัฒนาตนเองและคนรอบข้างทุกคนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายได้อย่างเสรีทำให้เกิดการพัฒนาตนเองเป็นแบบพลวัต สังคมถูกขับเคลื่อนผ่านการแสดงออกด้าน สิทธิเสรีภาพอย่างอิสระโดยเฉพาะเด็กหรือเยาวชนในวัยเรียนที่ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของตนเอง นักเรียนมีควาสนใจในการหาข้อมูลข่าวสารด้วยตนเองผ่านสื่อโซเชียลมีเดียที่หลากหลาย อีกทั้งกล้าที่จะแสดงออกผ่านพฤติกรรมการสื่อสารออนไลน์หรือรวมไปถึงการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในกลุ่มวัยของตนเองเพื่อให้ผู้ที่มีแนวคิดที่เห็นต่างได้รับรู้ และแก้ไขในสิ่งที่เรียกร้องแต่อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดการแสดงออกซึ่งความเห็นต่างที่อยู่บนพื้นฐาน ค่านิยมไทยอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างผู้ที่มีความเห็นต่างกันนำมาซึ่งการปะทะสู่ความรุนแรงโดยการเริ่มจากความรุนแรงระดับเล็กน้อยจนถึงขั้นทำให้เกิดชนวนความแตกแยกและเข้าใจผิดที่ลุกลามเป็นปัญหาใหญ่พร้อมทั้งส่งผลต่อความปลอดภัยของนักเรียนในโรงเรียนซึ่งเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องคอยระมัดระวังป้องกันและสนับสนุนให้นักเรียนมีความปลอดภัยสูงสุดดังนั้นจึงได้จัดทำแนวทางการ คุ้มครอง และช่วยเหลือนักเรียนในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

๑. ภัยยาเสพติด

ยาเสพติด หมายถึง สารใดก็ตามที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือสารที่สังเคราะห์ขึ้น หรือวัตถุใด เมื่อเสพเข้าสู่ ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะ สำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและ จิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง

<u>มาตรการป้องกัน</u>

๑. เสริมสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะชีวิตให้นักเรียน

๒. จัดกิจกรรมการป้องกัน เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

๓. พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้มแข็ง

๔. การดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ควรให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยมีครูเป็นผู้คอยให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำและดูแล

๕.สถานศึกษาต้องดำเนินการตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของ สพฐ.

๖. สร้างเครือข่ายภายนอกในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหา เช่น โครงการ ๑ โรงเรียน ๑ ตำรวจ เป็นต้น

๗. จัดตั้งครูเวรประจำวันดูแลนักเรียน ครูเวรยามดูแลตรวจพื้นที่เสี่ยงภายในบริเวณโรงเรียน

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. ครูประจำชั้นคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล การเยี่ยมบ้าน และการคัดกรองนักเรียน ออกมา ๔ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ และกลุ่มค้า

๒. หากครูประจำชั้นพบนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ และมียาเสพติดไว้ในครอบครองให้ดำเนินการดังนี้

๒.๑ ติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกัน

๒.๒ ดำเนินการตามแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสพโดยเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา

๒.๓ ติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและรายงานผลการดำเนินการให้ผู้บริหารสถานศึกษา รับทราบ

๒.๔ สถานศึกษารายงาน สพป.พังงา

๓. กรณีพบว่านักเรียนเป็นผู้ค้าให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมาย

๔. กรณีนักเรียนถูกควบคุมตัวหรือเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ให้สถานศึกษาดำเนินการออกหนังสือรับรอง การเป็นนักเรียนเพื่อเป็นหลักฐานประกอบ

๒. ภัยความรุนแรง

ความรุนแรงต่อนักเรียนเกิดขึ้นบ่อยครั้งทั่วทุกพื้นที่ของสังคมไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาในระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ไปจนถึงระดับอุดมศึกษา ไม่ว่าในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือ ขนาดใหญ่ ไม่ว่าสถานศึกษาจะอยู่ในภาคไหน ในประเทศไทยในบริบทสังคมอย่างไรก็ตาม ความรุนแรงต่อนักเรียน ที่เกิดขึ้นหลายแห่งอาจมีรูปแบบคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันบ้างตามสถานการณ์ส่วนสาเหตุบ่มเพาะและเอื้อต่อ การเกิดความรุนแรงเหล่านั้นมีทั้งเหมือนและแตกต่างกันออกไปความรุนแรงเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำใดๆก็ ตามที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งทางร่างกาย วาจา จิตใจหรือทางเพศและนำมาซึ่งอันตรายหรือความทุกข์ทรมานต่อ ผู้ถูกกระทำทั้งด้านร่าง และจิตใจ ในที่นี้ได้แบ่งความรุนแรงออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑. ความรุนแรงทางด้านร่างกาย เช่น การทุบตีทำร้ายร่างกาย ตบ เตะ ต่อย การใช้อาวุธและการลงโทษนักเรียนที่เกินกว่าเหตุในสถานศึกษาและครอบครัว เป็นต้น

๒. ความรุนแรงทางด้านจิตใจ เช่น การใช้คำพูด กิริยา หรือการกระทำที่เป็นการดูถูกดูหมิ่น เหยียดหยาม ด่า ว่าให้อับอาย การกลั่นแกล้ง ทรมานให้เจ็บช้ำน้ำใจ การบังคับ ข่มขู่ กักขัง ควบคุม ไม่ให้แสดงความคิดเห็นการหึงหวง การเลือกปฏิบัติ การเอารัดเอาเปรียบ การตักตวงผลประโยชน์ การถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการเอาใจใส่เลี้ยงดู เป็นต้น

๓. ความรุนแรงทางเพศ เช่น การถูกละเมิดทางเพศ การพูดเรื่องลามกอนาจาร การแอบดูการจับต้องของสงวนการบังคับให้เปลื้องผ้า การบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

ดังนั้นเพื่อลดปัญหาความรุนแรง ส่วนหนึ่งจึงต้องมุ่งที่การปรับเปลี่ยนเจตคติหรือความเชื่อเดิม เพื่อให้ทุก คนเกิดความตระหนักว่า ความรุนแรงสามารถเกิดขึ้นได้ และมีผลกระทบมาก ยอมรับว่าปัญหาความรุนแรงไม่ใช่ เรื่องส่วนตัวที่ต้องอับอายหรือปกปิด แต่ต้องแสวงหาวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วต้องหาทางแก้ไข ตลอดจนแสวงหาข้อมูล แนวทางการป้องกันการแก้ไขปัญหา และแหล่งช่วยเหลือต่าง ๆ

มาตรการป้องกัน

การป้องกันการใช้ความรุนแรงในนักเรียนนั้นไม่ควรทำเพียงเพื่อเพราะต้องการเร่งหาทางออกแบบชั่วคราวในเวลาที่มีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้น จากนั้นก็เงียบหายไป ซึ่งจะไม่สามารถป้องกันแก้ไข ปัญหาพฤติกรรม ก้าวร้าวและรุนแรงในระยะยาวได้อย่างแท้จริง ดังนั้นการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นการ

ป้องกัน และ ปกป้องนักเรียนจากความรุนแรง การแสวงหาประโยชน์ การละเลยทอดทิ้ง หรือรูปแบบการกระทำต่าง ๆ ที่อาจ ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อร่างกาย จิตใจ พัฒนาการ และศักดิ์ศรีของนักเรียน ดังนี้

๑. จัดให้มีช่องทางการสื่อสารระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ภาคีเครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาความรุนแรงที่เกิดกับนักเรียนได้ทันต่อสถานการณ์ เช่น สายด่วน Facebook Twitter Instagram LINE และเว็บไซต์ หรือช่องทางที่สะดวกตามบริบทของครอบครัว แจ้งข่าวกรณีนักเรียนขาดเรียน/กิจกรรมของสถานศึกษา เป็นต้น

๒. ครูจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการคุณธรรมจริยธรรม สร้างความตระหนักในคุณค่าแห่งตนการมุ่ง อนาคตและความสำเร็จการคิดวิเคราะห์ การยับยั้งชั่งใจ ทักษะการควบคุมอารมณ์ เป็นต้น

๓. ครูเวรประจำวัน ครูเวรยาม คณะกรรมการสภานักเรียน ดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักเรียน ทุกอาคาร บริเวณจุดอับและจุดเสี่ยงหากมีสิ่งบอกเหตุว่าจะเกิดความรุนแรงให้เร่งรีบดำเนินการแจ้งผู้เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาทันที เช่น มีคนแปลกหน้ามา บริเวณหน้าสถานศึกษา พกพาอาวุธ ขับขี่จักรยานยนต์ เป็นต้น

๔. พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือคนในครอบครัวเป็นผู้ใกล้ชิด และมีบทบาทสำคัญในการลดแรงกระตุ้นพฤติกรรมก้าวร้าวและความรุนแรงในนักเรียนโดยการขัดเกลาพฤติกรรมลูกตั้งแต่ปฐมวัย เช่น การ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก ให้เวลากับลูกอย่างเพียงพอ ไม่ปล่อยปละละเลยลูก ในการรับสื่อหรือการคบเพื่อน และเอาใจใส่ในเรื่องต่าง ๆ เมื่อพบเห็นลูกมีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่ควรเพิกเฉย แต่ควรเรียกมา พูดคุยสื่อสารกับลูกด้วยความรัก และมีเหตุมีผลเป็นหลักว่าสิ่งใดทำได้สิ่งใดทำไม่ได้ เพราะเหตุใด และ ผลที่จะเกิดตามมานั้นคืออะไร

๕. ครูลงโทษนักเรียนเกินกว่าเหตุ นักเรียนได้รับผลกระทบต่อร่างกาย และจิตใจอย่างรุนแรง มีข้อร้องเรียนและเผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้ที่มีอำนาจ สั่งให้ครูมาปฏิบัติงานที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยไม่ชักช้า และเร่งดำเนินการแต่งตั้ง คณะกรรมการให้ได้ข้อเท็จจริงโดยเร็ว

๖. นักเรียนถูกกระทำด้วยอาวุธปืน มีด และของมีคมอื่นใด ถูกแขวนคอ ถูกกรอกยาพิษ ถูกกักขังบริเวณจากนักเรียนด้วยกันเองหรือจากบุคลากรทางการศึกษา ที่ส่งผลให้นักเรียนได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือสูญเสียชีวิตในสถานศึกษา อันเนื่องจากผู้อำนวยการสถานศึกษาปล่อยปละละเลย ในการกำกับดูแล ตรวจตรา มีข้อร้องเรียนและมีการเผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะอย่างกว้างขวางให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้ที่มีอำนาจ สั่งให้ครูมาปฏิบัติงานที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยไม่ชักช้าและเร่งดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการให้ได้ข้อเท็จจริงโดยเร็ว

๗. สถานศึกษาต้องระงับเหตุภยันตรายจากบุคคลภายนอกจากการใช้ความรุนแรง

๘. หากมีการลงโทษนักเรียนที่รุนแรงเกินกว่าเหตุด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม จะถือว่าผู้อำนวยการโรงเรียนขาดความเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่และอาจถูกดำเนินการทางวินัยตามสมควร

๙. กรณีครูลงโทษนักเรียนด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม ให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเข้าไปตรวจดูรายงานต้นสังกัดตามลำดับ และให้ความคุ้มครองช่วยเหลือเยียวยาแก่นักเรียนตามสมควร

<u>แนวทางการช่วยเหลือ</u>

๑. กรณีเกิดเหตุความรุนแรงในสถานศึกษาหรือบริเวณใกล้เคียง ครูผู้ประสบเหตุพิจารณาว่าเหตุการณ์นั้น รุนแรงเพียงใดสามารถหยุดพฤติกรรมของนักเรียนได้ด้วยตนเองหรือไม่เพียงใด หากเกินกำลังให้หาคนช่วยเหลือในการระงับเหตุแล้วแจ้งให้ครูที่ปรึกษา ผู้เกี่ยวข้อง และผู้บริหารสถานศึกษาทราบทันที

๒. ครูประจำชั้น/ครูผู้ประสบเหตุ พูดคุย ให้กำลังใจ สร้างความไว้วางใจแก่นักเรียน รอจนนักเรียนผ่อนคลายลง ประสานเชิญผู้ปกครองมาพบนักเรียนที่สถานศึกษา เพื่อรับทราบข้อเท็จจริงจากคำบอกเล่า ของนักเรียนด้วยตนเองแล้ว ร่วมกันแสวงหาแนวทางช่วยเหลือนักเรียนไม่ให้กลับไปกระทำพฤติกรรม ความรุนแรงขึ้นอีก

๓. หากคู่กรณีอยู่ในสถานศึกษาเดียวกันให้หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากัน และเมื่อความขัดแย้งลดลง ครูฝ่ายปกครอง/ครูระบบดูแลความประพฤตินักเรียน/ครูประจำชั้นดำเนินการจัดให้ทั้งสองฝ่ายได้พบ เพื่อปรับความเข้าใจ และสร้างความรักความสามัคคีกัน

๔. หากคู่กรณีเป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายบุคลากรที่เหมาะสมเป็นผู้ดำเนินการในการแก้ไขปัญหา

๕. จัดให้มีนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสำหรับนักเรียนที่อยู่ระหว่างปรับพฤติกรรม คอยช่วยเหลือ แนะนำ และ ให้คำปรึกษา

๖. ประสานทีมสหวิชาชีพ ในกรณีต้องส่งต่อภายนอก

๗. เมื่อนักเรียนถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัว หรือมอบตัว ทางสถานศึกษาต้องออกหนังสือรับรองการเป็นนักเรียนให้

๘. กรณีต้องการประกันตัวนักเรียน สามารถใช้ตำแหน่งหน้าที่ของข้าราชการในการประกันตัวได้

๓. ภัยอุบัติต่างๆ

กรณีภัยพิบัติ

ภัยพิบัติ หมายถึง ภัยที่รุนแรงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือเกิดจากความประมาทของบุคคล ส่งผลกระทบต่อบุคคล หรือต่อผู้คนเป็นจำนวนมาก เกิดจากสถานการณ์เสี่ยง เช่น อัคคีภัย แผ่นดินไหว วาตภัย และอุทกภัย เป็นต้น ซึ่งมีความสูญเสียทั้งทรัพย์สินสิ่งของและผู้คนบาดเจ็บเสียชีวิต หรือไร้ที่อยู่

<u>มาตรการป้องกัน</u>

๑. จัดการเรียนการสอนเรื่องเกี่ยวกับภัยพิบัติที่เกี่ยวข้อง

๒. ศึกษาแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของแต่ละพื้นที่

๓. จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฉุกเฉินของสถานศึกษาซ้อมแผนให้สอดคล้องกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระดับตำบล/อำเภอ/จังหวัด ของกระทรวงมหาดไทย

๔. สำรวจความเสี่ยงจากสถานการณ์เสี่ยง และตรวจสอบอุปกรณ์ป้องกันภัย เช่น ถังดับเพลิงให้มีความพร้อมในการใช้งาน เป็นต้น

๕. ให้จัดระบบสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ ให้คำนึงถึงการมีระบบไฟฟ้าในกรณีฉุกเฉิน สำหรับพื้นที่ที่มีความเสี่ยงมาก

๖. กำหนดผู้รับผิดชอบงานอุบัติภัยในสถานศึกษา ประสานเครือข่ายชุมชน/หน่วยงาน รองรับการแจ้งเตือนแจ้งเหตุ

๗. สถานศึกษาที่อยู่ในเขตภัยพิบัติ ทบทวนมาตรการเสี่ยงภัยพิบัติของสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง

<u>แนวทางการช่วยเหลือ</u>

๑. แจ้งเหตุตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่สถานศึกษากำหนดไว้

๒. แจ้งเหตุในช่องทางการสื่อสารที่ใช้ได้รวดเร็วที่สุด เช่น โทรศัพท์ และช่องทางอื่นที่สามารถแจ้งได้ เป็นต้น

๓. จุดรับแจ้งเหตุ สพป.พังงา/ ศูนย์ฉุกเฉิน โทร.๑๖๖๙ ศูนย์เตือนภัย โทร.๑๘๖๐ และสถานีตำรวจพื้นที่เกิดเหตุ

๔. รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับโดยใช้แบบรายงาน ฉก.๐๑

๕. สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนเบื้องต้น

กรณีภัยพิบัติอื่นๆ

๑. ภัยจากสาธารณภัย สาธารณภัย หมายถึง ภัยที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย และสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินของ คนจำนวนมาก เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว ไฟไหม้

๒. อัคคีภัย

มาตรการป้องกัน

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบตรวจสอบอุปกรณ์ที่ก่อให้เกิดอัคคีภัยอย่างสม่ำเสมอ เช่น สายไฟฟ้าปลั๊กไฟฟ้า อาหารหุงต้ม เป็นต้น

๒. วางแผน และมีการฝึกซ้อม และให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัย - มีการอยู่เวรรักษาความปลอดภัย

๓. อุทกภัย

แนวทางการป้องกัน

๑. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบติดตามข่าวพยากรณ์อากาศและสถานการณ์ต่างๆจากรมอุตุนิยมวิทยา พร้อมทั้งวางแผนการป้องกัน

๒.หากอยู่ในพื้นที่เสี่ยงที่เกิดอุทกภัยได้บ่อยๆ จัดให้มีการฝึกซ้อมการหลบอุทกภัย แก่นักเรียน ครู และบุคลากรอยู่เป็นประจำ

๓. ดูแลทรัพย์สินของทางราชการ มีการจัดเก็บเอกสารสำคัญไว้ในที่ปลอดภัยเมื่อเกิดอุทกภัย

๔. ให้มีการอยู่เวรรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด

๔. ภัยอุบัติเหตุ

กรณีอุบัติเหตุนอกสถานศึกษา

อุบัติเหตุนอกสถานศึกษา หมายถึง ภาวะที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันโดยไม่ได้ตั้งใจทำให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อสุขภาพชีวิตและทรัพย์สินของนักเรียน หรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อสถานศึกษา เช่น อุบัติเหตุกับรถนักเรียน รถทัศนศึกษา รถทัศนาจร รถรับส่งนักเรียน รถโรงเรียนรถส่วนบุคคลของครูที่พานักเรียน ไปทำกิจกรรม

มาตรการป้องกัน

ปฏิบัติตามประกาศระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ แนวทางการช่วยเหลือ

๑. แจ้งศูนย์ฉุกเฉิน โทร. ๑๖๖๙ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๒. แจ้งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง หรือผู้อนุญาตให้นักเรียนไปนอกสถานศึกษาทราบ

๓. แจ้ง สพป.พังงา / สพฐ. ทราบเป็นการเบื้องต้นทันที

๔. แจ้งทะเบียนรถประเภทรถที่ประสบอุบัติเหตุ เพื่อสถานพยาบาลจะได้ดำเนินการค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลจาก พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ โดยผู้ปกครองนักเรียนไม่ต้องสำรองจ่าย

๕. จัดหาผู้ดูแลประสานงานติดตามอาการของนักเรียน และติดตามเรื่องการประกันภัย

๖. แจ้งความลงบันทึกประจำวันต่อเจ้าพนักงานไว้เป็นหลักฐานในการเรียกร้องสินไหมทดแทน

๗. กรณีที่นักเรียนทำประกันอุบัติเหตุกับบริษัทประกันภัย ให้ดำเนินการเรียกค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนหากมีปัญหาให้ติดต่อประสานกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิประกันภัย (คปภ.)

๘. กรณีนักเรียนเสียชีวิตให้ติดต่อขอรับใบรับรองของการเสียชีวิตจากสถานพยาบาลในพื้นที่

กรณีอุบัติเหตุในสถานศึกษา

อุบัติเหตุในสถานศึกษา หมายถึง อันตรายที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาโดยฉับพลันซึ่งไม่คาดคิดมาก่อนอันเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือการกระทำของมนุษย์ ส่งผลให้เกิดความเสียหาย ทั้งร่างกาย และทรัพย์สิน โดยมีสถานการณ์เสี่ยงจากสภาพแวดล้อม ขาดความระมัดระวัง หรือการเรียนการสอน

มาตรการป้องกัน

๑. สร้างความตระหนักและให้ความรู้ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน

๒. ตรวจสอบสภาพความพร้อมใช้งานของอาคารสถานที่และอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

๓. สำรวจจุดเสี่ยงภายในและรอบบริเวณสถานศึกษา

๔. จัดระบบการเฝ้าระวัง เช่น จัดครูเวรประจำวัน ครูเวรยาม ครูประจำบ้าน ตัวแทนสภานักเรียนดูแลในแต่ละวัน เป็นต้น

๕. เตรียมบุคลากรและอุปกรณ์เครื่องมือการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

๖. จัดให้มีการทำประกันภัยอุบัติเหตุสำหรับนักเรียนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ตามกรณีจำเป็นในการทำกิจกรรม

๗. จัดระบบการรายงานเหตุไปยังสถานพยาบาลใกล้เคียง หรือศูนย์ฉุกเฉิน โทร. ๑๖๖๙

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. ปฐมพยาบาลเบื้องต้น

๒. ประสานศูนย์ฉุกเฉิน โทร. ๑๖๖๙ และนำส่งสถานพยาบาลใกล้เคียง

๓. แจ้งเหตุต่อผู้บริหารสถานศึกษา แจ้งบิดา มารดา/ผู้ปกครอง/ญาติ

๔. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้นพร้อมบันทึกตามแบบรายงาน ฉก.๐๑

๕. ติดตามการช่วยเหลือในส่วนที่เกี่ยวข้อง

อุบัติเหตุจากบริเวณสถานศึกษาอื่นๆ

อุบัติเหตุส่วนใหญ่ที่พบ มักจะเกิดจากการพลัดตก หกล้ม จากการวิ่งซุกซนของ นักเรียน หรือการเล่นกีฬา ทำให้เกิดบาดแผล กระดูกหัก ข้อเคลื่อน เป็นต้น สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ เป็นพิเศษในเรื่องของความปลอดภัย และต้องกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุให้เป็นรูปธรรม สามารถปฏิบัติตามได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ปลอดภัย การป้องกัน

๑. รั้วและประตู จัดให้มีผู้รับผิดชอบและหมั่นตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ในกรณีที่มีการชำรุด ต้องเร่งแก้ไขปรับปรุงให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

๒. ต้นไม้

- จัดให้มีเจ้าหน้าที่/ผู้รับผิดชอบ ตัดแต่งกิ่งไม้ให้อยู่ในสภาพปลอดภัยอยู่เสมอ หมั่นตรวจสอบและกำจัดแมลงมีพิษ
- จัดให้มีผู้รับผิดชอบตรวจสอบต้นไม้ที่ตายแล้ว โดยเร่งดำเนินการตัดทิ้งหรือต้นไม้ที่มีผลขนาดใหญ่ให้หมั่นเก็บผลตามเวลาที่เหมาะสม
- ให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่นักเรียนเกี่ยวกับอันตรายที่เกี่ยวกับต้นไม้ เช่น พิษของยางไม้ พิษของเกสร และหนาม เป็นต้น
- ห้ามอยู่ใต้ต้นไม้ขณะที่มีลมพายุหรือฝนตก
- หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปีนต้นไม้
- จัดแนวเขตป้องกันและเลือกพันธุ์ไม้ที่จะปลูกในบริเวณโรงเรียนให้เหมาะสม

๓. สนามเด็กเล่น สนามกีฬา

- จัดให้มีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสนามและอุปกรณ์เครื่องเล่นในสนามเด็กเล่น สนาม กีฬา ให้อยู่ในสภาวะพร้อมใช้งานได้อย่างปลอดภัย เช่น แป้นบาส เสากีฬาชนิดหล่อฐานด้วยล้อยาง เสาประตู ฟุตบอล
- จัดทำป้ายกำหนดและวิธีการใช้เครื่องเล่นทุกชนิดในสนาม
- จัดให้มีความรู้และแนวทางปฏิบัติแก่นักเรียนในกรณีที่นักเรียนพบสิ่งแปลกปลอม ซึ่งอาจเป็นวัตถุระเบิดหรือวัตถุอันตรายอื่นๆ
- บำรุงรักษาและดูแลความสะอาดโดยรอบ เพื่อให้ปราศจากวัตถุที่เสี่ยงต่อการเกิด อันตราย เช่น ตะปู ไม้เสียบลูกชิ้น เศษแก้ว

๔. การเดินทางไป

- การเดินทางเท้าของนักเรียนและนั่งรถรับส่งของโรงเรียน
- ต้องจัดทำคู่มือกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสัตว์ คนร้าย หรือ ยานยนต์ที่ใช้ทางร่วมกัน
- จัดระบบรักษาความปลอดภัยในการเดินทาง
- สร้างความตระหนักในหลักความปลอดภัยแก่นักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากร เพื่อ สร้างวิถีชีวิตใหม่ที่ว่า ปลอดภัยไว้ก่อน เพื่อนาไปสู่ความปลอดภัยที่ยั่งยืน มีครูประจำรถรับส่ง

กรณีนักเรียนเสียชีวิตในสถานศึกษา

นักเรียนเสียชีวิตในสถานศึกษา หมายถึง นักเรียนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของสถานศึกษาได้เสียชีวิตด้วยเหตุตายตามธรรมชาติ ตายผิดธรรมชาติ หรืออุบัติเหตุ ซึ่งผู้ประสบเหตุ ได้พบนักเรียนในสภาพที่เสียชีวิตแล้วไม่ สามารถช่วยเหลือเบื้องต้นได้

<u>มาตรการป้องกัน</u>

๑. จัดระบบข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และมีการส่งต่อแต่ละระดับเมื่อจบปีการศึกษา

๒. จัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัย

๓. จัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัย สอดส่อง ตรวจตราในพื้นที่บริเวณสถานศึกษา เช่น จัดเวรยามรักษาการณ์ คณะกรรมการนักเรียน และสภานักเรียน

๔. จัดให้มีระบบหรือซักซ้อมให้มีการแจ้งเตือนเหตุต่าง ๆ ในสถานศึกษา

<u>แนวทางการช่วยเหลือ</u>

๑. รับแจ้งเหตุกรณีนักเรียนเสียชีวิต ให้ตรวจสอบว่าเสียชีวิตแล้วหรือไม่ และกันบริเวณพื้นที่เกิดเหตุไม่ให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในที่เกิดเหตุ

๒. แจ้งผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าพนักงานปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทราบทันทีและอำนวยความสะดวกเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้เกี่ยวข้อง

๓. แจ้งบิดา มารดา หรือ ผู้ปกครองของนักเรียนที่เสียชีวิต

๔. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับ

๕. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมงานบำเพ็ญกุศลศพ

๕. ภัยโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ

กรณีโรคติดต่อในสถานศึกษา

โรคติดต่อ คือ โรคที่สามารถถ่ายทอดติดต่อกันได้ระหว่างบุคคล โดยมีเชื้อโรคต่าง ๆ เป็นสาเหตุของโรค และถึงแม้ว่าเชื้อโรคจะเป็นตัวก่อเหตุ แต่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของมนุษย์ก็เป็นปัจจัยร่วม ที่สำคัญที่จะทำให้เกิด โรคติดต่อนั้น ๆ กรมอนามัยได้รวบรวมนิยามของโรคติดต่อ จาก พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ และ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข หมายถึง โรคซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศให้เป็นโรคติดต่อ สำหรับทั่วประเทศ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเฉพาะในเขตของตนประกาศ ให้เป็นโรคติดต่อในกรณีที่ตรวจพบหรือมี เหตุสงสัยว่าโรคใดโรคหนึ่ง เป็นโรคซึ่งอาจติดต่อแพร่ระบาดเป็นอันตรายแก่ประชาชนได้

<u>มาตรการป้องกัน</u>

การตรวจร่างกายนักเรียนก่อนรับเข้าเรียน ซึ่งนักเรียนทุกคน แนบผลเอกสารการตรวจสุขภาพ (ระเบียน สุขภาพ) จากโรงเรียนเก่า

๑. ควรได้รับการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละครั้งโดยหน่วยงานสาธารณสุข หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักเรียนที่มีโรคประจำตัวควรได้รับการดูแลจากแพทย์อย่างใกล้ชิดและควรมีสมุดบันทึกประวัติการตรวจสุขภาพประจำตัวทุกคน

๒. ครู บุคลากรและเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนในสถานศึกษา ผู้ปรุงอาหารในโรงเรียน ผู้ขายอาหารในโรงเรียน ฯลฯ ควรได้รับการตรวจสุขภาพจากแพทย์อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

๓. สถานศึกษาต้องมีการจัดการสุขาภิบาลสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ โดยปฏิบัติตามหลักสุขาภิบาลสถานศึกษา

๔. สถานศึกษามีการให้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ผ่านช่องทางต่าง ๆ แก่ ครู บุคลากร และนักเรียน ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อโดยตรง รวมถึงการขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในท้องถิ่นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านทุ่งรัก มาเป็นวิทยากร หรือแจ้งข้อมูลข่าวสารในรูปแบบสื่อต่าง ๆ ให้กับนักเรียนตามโอกาสที่เหมาะสม

<u>แนวทางการช่วยเหลือ</u>

๑. คัดกรองนักเรียน แยกนักเรียนที่ป่วยออก

๒. ส่งต่อสถานพยาบาลใกล้เคียง หรือโทรศัพท์แจ้งศูนย์ฉุกเฉิน โทร. ๑๖๖๙

๓. รายงานผู้บังคับบัญชา โดยใช้ช่องทางการสื่อสารที่รวดเร็วที่สุด

๔. แจ้งบิดา มารดา ญาติ และผู้ปกครองทราบ

๕. กรณีเป็นโรคติดต่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณา ปิดสถานศึกษา โดยคำแนะนำจากสถานพยาบาลในพื้นที่

๖. ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรค โดยประสานกับสาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

๗. ติดตามผล ข้อมูลข่าวสาร เฝ้าระวังการระบาดของโรคติดต่อ และป้องกันการแพร่ระบาด

๖. ภัยฝุ่น PM ๒.๕

ปัญหาฝุ่นละออง PM ๒.๕

ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ รวมทั้งร่วมมือกับหน่วยงานภายในศธ.เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM๒.๕)มาตรการป้องกันหน่วยงานและสถานศึกษา เตรียมความพร้อมในการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM๒.๕) ดังนี้

๑. หน่วยงานและสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่คุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์ (สีเหลือง) ดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ ให้จัดกิจกรรมทำความสะอาดห้องเรียนและอาคารเรียนอย่างสม่ำเสมอ

๑.๒ ให้ลดการทำกิจกรรมนอกอาคาร

๑.๓ นักเรียนที่ป่วยด้วยโรคระบบหัวใจและหลอดเลือด โรคระบบทางเดินหายใจ เช่น หอบหืด ให้พิจารณาลดการเรียนพลศึกษาและกิจกรรมกลางแจ้ง

๒. หน่วยงานและสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่คุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์เกินมาตรฐาน เริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ (สีส้ม) ให้ดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ นักเรียน นักศึกษา ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ต้องสวมหน้ากากอนามัยที่ป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM๒.๕) ได้ ในกรณีที่สถานศึกษามีหน้ากากอนามัยไม่เพียงพอให้ประสานกับศูนย์อำนวยการช่วยเหลือสถานศึกษาประสบภัยพิบัติกระทรวงศึกษาธิการจังหวัด เพื่อขอรับการสนับสนุน

๒.๒ ควรเรียนในชั้นเรียน สำหรับกิจกรรมกลางแจ้งอื่นๆ อาจได้รับการพิจารณายกเลิกตามความเหมาะสม

๒.๓ นักเรียนที่ป่วยด้วยโรคระบบหัวใจและหลอดเลือด โรคระบบทางเดินหายใจ เช่น หอบหืด ควรให้อยู่ภายในอาคารในห้องปลอดฝุ่น และต้องได้รับการดูแลจากครูอย่างใกล้ชิด

๓. หน่วยงานและสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่คุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์เกินมาตรฐาน มีผลกระทบต่อสุขภาพ (สีแดง) ให้ดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ นักเรียนทุกคนควรอยู่ในอาคาร หรือห้องเรียน และปิดประตูหน้าต่างให้มิดชิด

๓.๒ ลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น การเข้าแถวหน้าเสาธง และการออกกำลังกายกลางแจ้ง นักเรียนสามารถออกมาพักในช่วงพักระหว่างคาบเรียนหรือพักกลางวันได้ แต่ไม่ควรอยู่กลางแจ้งเป็นเวลานาน

๓.๓ เด็กเล็ก/กลุ่มเสี่ยง ควรอยู่ภายในอาคาร หรือห้องเรียนที่มีประตูและหน้าต่างปิดสนิทหรือห้องปลอดฝุ่นที่มีเครื่องปรับอากาศ/เครื่องฟอกอากาศ และต้องได้รับการดูแลจากครูอย่างใกล้ชิด

๓.๔ พิจารณา เปิด – ปิดสถานศึกษา ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยปีการศึกษา การเปิดและปิดสถานศึกษา พ.ศ.๒๕๔๙ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยปีการศึกษา การเปิดและปิดสถานศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๘

๔. หน่วยงานและสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์สื่อองค์ความรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM๒.๕) ผ่านช่องทางต่างๆ รวมทั้งทางสื่อออนไลน์/เว็บไซต์เพื่อสร้างการรับรู้ให้เกิดความเข้าใจ และนำไปป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมทั้งดูแลสุขภาพได้อย่างถูกต้อง

๕. หน่วยงาน สถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา เข้มงวดในการดูแลและบำรุงรักษาเครื่องยนต์ ตรวจสอบรถยนต์ในสังกัด และรถยนต์ส่วนบุคคล โดยเฉพาะรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซลอย่างสม่ำเสมอ

๖. หน่วยงานต้นสังกัดติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และลงพื้นที่ให้การช่วยเหลือสถานศึกษาในสังกัดอย่างเร่งด่วน โดยบูรณาการความช่วยเหลือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นรูปธรรมตามความเหมาะสม

๗. ภัยการค้ามนุษย์

“การค้ามนุษย์” ให้หมายถึง การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยวิธีการขู่เข็ญ หรือด้วยการใช้กำลัง หรือบีบบังคับในรูปแบบอื่นใด ด้วยการลักพาตัว ด้วยการฉ้อโกง ด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือด้วยการใช้สถานะความเสี่ยงภัยจากการค้ามนุษย์โดยมิชอบ หรือมีการให้หรือรับเงิน หรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลมีอำนาจ

ควบคุมบุคคลอื่น เพื่อความวัตถุประสงค์ในการแสวงประโยชน์ให้รวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่น

ถูกล่อลวงและลักพา

<u>แนวทางป้องกัน</u>

๑. จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การตัดสินใจ การให้คำปรึกษาที่ถูกต้อง รวมไปถึงทักษะการป้องกันตัวเองให้พ้นจากการถูกล่อลวงและลักพา

๒. จัดระบบรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ จัดเวรยาม เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา

๓. ประสานงานกับชุมชน เครือข่ายผู้ปกครอง ในการสอดส่องนักเรียนอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

๔. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ช่วยสอดส่องดูแล เพื่อป้องกันการถูกล่อลวงและลักพา

๕. ให้มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการล่อลวงและลักพา และวิธีการป้องกันให้นักเรียนทราบทุกระยะ

๖. ประสานงานเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ปกครอง เพื่อดำเนินการติดตามค้นหา

๗. ขอความร่วมมือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการแจ้งเบาะแส

๘. ประสานแจ้งผู้ปกครองนักเรียนรับทราบเมื่อเกิดเหตุโดยรายงานให้ผู้บังคับบัญชารับทราบตามลำดับ

สื่อลามกอนาจาร

<u>แนวทางป้องกัน</u>

๑. ควบคุมดูแลการนำข้อมูลข่าวสารและสื่อบันเทิงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ไม่ให้เข้ามาเผยแพร่ในสถานศึกษา

๒. จัดทำหลักสูตรบูรณาการการสอนในเรื่องเพศศึกษาศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมที่ดี และเหมาะสมในทางสังคมให้กับนักเรียน

๓. จัดกิจกรรมและเสริมสร้างค่านิยม ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามให้กับนักเรียนเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

๔. ประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการตรวจตรา ควบคุมดูแล ตามแหล่งจำหน่ายและเผยแพร

๕. ดำเนินการตรวจค้นยึดสิ่งของและลงโทษ หากพบนักเรียนนำสื่อลามกอนาจารเข้ามาสถานศึกษา ติดต่อประสานงานผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

๖. มอบครูประจำชั้น ติดตามและเฝ้าระวัง ภายหลังดำเนินการแก้ไขแล้ว เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในระยะต่อไปมิให้เกิดขึ้น

๘. ภัยการคุกคามในชีวิตและทรัพย์สิน

กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา

การไม่ได้รับความเป็นธรรม หมายถึง การที่นักเรียน บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไม่ได้รับสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันโดยได้รับการปฏิบัติหรือถูกละเว้นจากสถานศึกษาอย่างไม่เป็นธรรมขาดความเสมอภาค ซึ่งเป็นผลให้เสียโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

มาตรการป้องกัน

๑. สถานศึกษาต้องปฏิบัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และฉบับเพิ่มเติม กฎกระทรวงศึกษาธิการ และ นโยบายของ สพฐ.ตามลำดับผู้บริหารสถานศึกษา/ครูรับเรื่องและตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น

๒. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง

๓. สถานศึกษาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิ ระเบียบ แนวปฏิบัติ ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับระบบการศึกษาแก่นักเรียน ครู บิดา มารดา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้เกี่ยวข้อง

๔. ผู้บริหารสถานศึกษาติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา

๕. สถานศึกษาเปิดช่องทางการสื่อสารระหว่างบิดา มารดา ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็น

๖. ตามนโยบายของ สพฐ. ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ นโยบายที่ ๓ การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความ เท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย แบ่งเป็น

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนรับเรื่องร้องเรียนและตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น

๒. เชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าสู่กระบวนการเจรจาและสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันเพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็ว

๓. หากการดำเนินการยังไม่ได้ข้อยุติ ให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

๔. สถานศึกษาติดตามความคืบหน้าเพื่อหาทางกำหนดมาตรการในการป้องกัน และให้ความช่วยเหลือต่อไป

กรณีนักเรียนออกกลางคัน

การออกเรียนกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนหายไปจากระบบสถานศึกษา ขาดการติดต่อกับครูที่ปรึกษาหรือครูผู้สอนจนพ้นสภาพการเป็นนักเรียนก่อนเรียนจบหลักสูตรที่กำหนดไว้โดยมีสาเหตุมาจากตัวนักเรียน ครอบครัว สถานศึกษา หลักสูตร สภาพแวดล้อมและสังคม

มาตรการป้องกัน

๑. สถานศึกษาปฏิบัติตามนโยบายของ สพฐ. และกระทวงศึกษาธิการ

๒. สถานศึกษากำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติ ตลอดจนมาตรการในการป้องกันนักเรียนออกกลางคัน

๓. สถานศึกษาให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ และแนวทางดำเนินการในการช่วยเหลือ และติดตามนักเรียนมาเรียน

๔. สถานศึกษาดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อหาทางช่วยเหลือ นักเรียนที่ประสบปัญหาและอาจออกเรียนกลางคัน

๕. สถานศึกษาติดตาม ผลการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนที่ออกเรียนกลางคัน

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. สำรวจข้อมูลนักเรียนที่มีแนวโน้มออกเรียนกลางคัน และนักเรียนที่ออกเรียนกลางคัน

๒. สังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อแยกปัญหาและร่วมหาทางช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาแต่ละด้าน

๓. ให้ความช่วยเหลือตามสภาพปัญหา และประสานเครือข่าย ผู้นำ/แกนนำชุมชน เพื่อติดตามนักเรียนให้ กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา

๔. ติดตาม และสรุปผลการช่วยเหลือนักเรียนออกเรียนกลางคัน

กรณีนักเรียนติด ๐ ร และ มส.

มาตรการป้องกัน

๑.ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนศึกษาระเบียบ แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๔๒ และฉบับเพิ่มเติม

๒.ประชุมครูผู้สอนเพื่อชี้แจงซักซ้อมความเข้าใจให้ทราบถึงแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓. ครูผู้สอนแจ้งระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานให้นักเรียนทราบ

๔. จัดให้มีการสอนปรับพื้นฐานความรู้ สอนซ่อมเสริม และสอบซ่อมให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. ครูฝ่ายทะเบียนวัดผล สำรวจจัดทำข้อมูลนักเรียนที่ติด ๐ ร และ มส. และแจ้งผู้ปกครองให้รับทราบ ผลการเรียนของนักเรียน

๒. ประชุมวิเคราะห์หาสาเหตุ และวางแผนหาแนวทางการแก้ปัญหานักเรียนติด ๐ ร และ มส.

๓. ดำเนินการแก้ปัญหานักเรียนติด ๐ ร และ มส. ตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๐

๔. กำกับ ติดตาม ดูแลช่วยเหลือนักเรียนติด ๐ ร และ มส.

กรณีตั้งครรภ์ในวัยเรียน

ตั้งครรภ์ในวัยเรียน หมายถึง นักเรียนที่ตั้งครรภ์ หรือสงสัยว่าตั้งครรภ์ ไม่ได้มีการวางแผนจะให้เกิดโดยมี สาเหตุจากการไม่มีความรู้ขึ้นความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ และการคุมกำเนิด การถูกข่มขืนจนตั้งครรภ์ ตลอดจนความไม่พร้อมในด้านภาวะต่าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การไม่รับผิดชอบของบิดาเด็กในครรภ์เป็นต้น

มาตรการป้องกัน

๑. ใช้กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครอง เอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด และต้องทำงานเป็นทีม

๒. สถานศึกษาสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจแก่ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนถึงแนวปฏิบัติของสถานศึกษาในการป้องกันแก้ไข ให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีเพศสัมพันธ์เบื้องต้น และ ตั้งครรภ์ในวัยเรียน

๓. จัดทำฐานข้อมูลนักเรียนทุกคนตามกระบวนการคัดกรองระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งมีรายชื่อนักเรียนที่มีแนวโน้มว่าจะออกกลางคันหรืออยู่ในภาวะเสี่ยงด้านต่าง ๆ โดยแจ้งผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องให้ทราบ และเฝ้าระวังช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา โดยการจัดการศึกษาด้วยรูปแบบ และ วิธีการที่เหมาะสมหากไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ ให้ส่งต่อจะเป็นภายในหรือภายนอกแล้วแต่ กรณี

๔. จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้กับนักเรียนเรื่องเพศศึกษาตามความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน

๕. ให้สถานศึกษากำหนดมาตรการในการเฝ้าระวังนักเรียนหญิงและนักเรียนชายกลุ่มเสี่ยง ที่อาจจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดยเน้นการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาเชิงลึก และวิธีการที่หลากหลายทันสมัย

<u>แนวทางการช่วยเหลือ</u>

๑. ตรวจสอบข้อมูลนักเรียนโดยใช้กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

๒. ครูให้การแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในเบื้องต้นทั้งสองฝ่าย และบันทึกข้อมูลตามแบบรายงาน ฉก. ๐๑

๓. พานักเรียนตรวจร่างกาย

๔. เชิญผู้ปกครองของคู่กรณีหรือผู้ที่นักเรียนไว้วางใจ ผู้ที่นักเรียนร้องขอมาพูดคุยรับทราบเหตุการณ์และให้คำปรึกษา

๕. จัดผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการเกี่ยวข้องกับนักเรียนตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ

๖. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการช่วยเหลือ และทีมสหวิชาชีพ เช่น สพป.พังงา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บ้านพักเด็กและครอบครัว โรงพยาบาล เป็นต้น

๗. ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ หรือจัดการศึกษาทางเลือก หรือแนวทางในการประกอบอาชีพสำหรับเด็กก้าวพลาด

๘. สถานศึกษาต้องไม่ผลักดันให้นักเรียนออกจากสถานศึกษา หาทางช่วยเหลือนักเรียนตามความเหมาะสมรวดเร็ว และปลอดภัย ทั้งประสานทีมสหวิชาชีพในการช่วยเหลือ/ส่งต่อ

๙. สรุปรายงานผู้บริหารสถานศึกษา

กรณีนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง

จากสภาพสังคมเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเลี้ยงดูบุตรและท่ามกลางกระแสเศรษฐกิจสังคมที่มุ่งพัฒนาบ้านเมือง ทำให้ขาดการดูแลส่งผลกระทบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวและสังคมทำให้ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน นักเรียนถูกทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย ปล่อยให้คนแก่ หรือเครือ ญาติคอยดูแล รวมไปถึงนักเรียนที่ถูกปล่อยทิ้งให้มีชีวิตอยู่ตามลำพังหรือบุคคลอื่น โดยไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ไม่ให้ความสำคัญ เพิกเฉย ไม่สนใจ ก่อให้เกิดปัญหากับนักเรียน ปัญหาของสังคม นักเรียนมีสภาพชีวิตอยู่ท่ามกลาง ความสับสนกลายเป็นการทารุณกรรมที่นำไปสู่การทารุณในรูปแบบอื่นได้อีก เช่น การลักพาตัวเด็ก การใช้แรงงาน เด็กการค้าประเวณี เป็นต้น

ดังนั้น ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนจำเป็นต้องมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ผู้ปกครองและชุมชนเข้า มามีส่วนร่วมดูแลและช่วยเหลือ ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยการเยี่ยมบ้าน การคัดกรอง การป้องกัน การ แก้ปัญหา การให้คำปรึกษา และการส่งเสริมพัฒนานักเรียนด้านความสามารถและทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่จะ ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณภาพและมีภูมิคุ้มกัน การดำเนินชีวิตของนักเรียนจะต้องมีความสามารถ ในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมการเปลี่ยนแปลง การตัดสินใจที่เหมาะสม และสามารถอยู่ในสังคมอย่าง ปลอดภัยรวมทั้งหน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญของปัญหา และร่วมมือกันแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

<u>มาตรการป้องกัน</u>

๑. ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการเยี่ยมบ้าน การคัดกรอง การป้องกัน การแก้ปัญหา และการให้ คำปรึกษา

๒. ผู้บริหารสถานศึกษา นิเทศ กำกับ และติดตาม ให้ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน หมั่นสังเกตพฤติกรรมและสภาพร่างกายนักเรียนทุกครั้งก่อนทำการสอน

๓. การส่งเสริมพัฒนานักเรียนด้านความสามารถตามความถนัด ความสนใจ และความต้องการของนักเรียนตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณภาพมีภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตมีความสามารถ ในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง มีการตัดสินใจที่เหมาะสม และสามารถอยู่ในสังคมอย่างปลอดภัย

๔. หน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญกับปัญหา และร่วมมือกันแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

<u>แนวทางการช่วยเหลือ</u>

๑. ผู้บริหารสถานศึกษารับแจ้งเหตุหรือประสบเหตุ นำนักเรียนมาบันทึกข้อเท็จจริง สอบถามข้อเท็จจริง และบันทึกข้อมูลโดยละเอียด

๒. จัดทำบันทึกรับแจ้งเหตุพร้อมประวัติและภาพถ่ายนักเรียน

๓. แต่งตั้งคณะทำงานในการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยไปเยี่ยมบ้านนักเรียน สอบถามบุคคลแวดล้อม เช่น เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้องของนักเรียน หรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่

๔. รายงานทีมสหวิชาชีพ และเจ้าพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

๕. ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น ได้แก่ เงินทุนการศึกษา ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ฟื้นฟูสภาพจิตใจ เป็นต้น

๖. เมื่อสถานการณ์นักเรียนดีขึ้น สถานศึกษาต้องดำเนินการ ป้องกัน และพัฒนาในสภาพปัญหาต่อไป เช่น การกำหนดหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง สร้างเครือข่ายชุมชนในการช่วยเหลือ หรือแจ้งเบาะแสเบื้องต้นใน การร่วมกันป้องกันปัญหา

กรณีล่วงละเมิดทางเพศ

การล่วงละเมิดทางเพศ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอ ๆ ในสังคม ทั้งการล่วงละเมิดด้วยคำพูด การสัมผัส การแอบดู รวมถึงการกระทำรุนแรงทางเพศ นักเรียนจึงควรรู้วิธีป้องกัน และหาทางออกเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ รวมทั้งการขอความช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การล่วงละเมิดทางเพศ หมายถึง การกระทำที่มี ผลทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับความเสียหายเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ได้แก่ กระทำชำเรา อนาจาร เป็นต้น ผู้ที่ถูกล่วง ละเมิดทางเพศจะได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจ

<u>มาตรการป้องกัน</u>

๑. ให้ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักแก่ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในการป้องกันหาทางออกเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์การล่วงละเมิด และสร้างกลไกการป้องกันนักเรียนจากการถูกละเมิด

๒. ใช้กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา เอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด และต้องทำงานเป็นทีม

๓. ให้สถานศึกษาดูแลพิทักษ์ ปกป้อง และคุ้มครองนักเรียน ไม่ให้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลทั้งที่อยู่ ภายในและภายนอกสถานศึกษา

๔. จัดสถานที่ภายในสถานศึกษาให้เหมาะสม เช่น ปรับภูมิทัศน์ให้สะอาด โล่ง ไม้มีมุมอับ มีการจัดตั้งเวรยามตรวจตราพื้นที่จุด เสี่ยง เพื่อไม่ให้เกิดการล่วงละเมิดระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และจากบุคคลอื่น

๕. สถานศึกษาสอนเรื่องเพศศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โดยเฉพาะการดูแลป้องกันตนเองของนักเรียนให้ปลอดภัยจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

๖. กำหนดโทษและมาตรการที่เข้มแข็งต่อผู้กระทำผิดรุนแรง

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตรวจสอบข้อเท็จจริง และปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาทันที

๒. ตรวจสอบข้อมูลประวัตินักเรียนโดยใช้กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนการบันทึกข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลตามแบบรายงาน ฉก. ๐๑

๓. ประสานทีมสหวิชาชีพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สพป.พังงา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บ้านพักเด็กและครอบครัว สถานีตำรวจ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้มีหน้าที่ คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นต้น

๔. เชิญผู้ปกครองนักเรียนทั้งสองฝ่าย/หรือผู้ที่นักเรียนไว้วางใจ/หรือผู้ที่นักเรียนร้องขอมาพูดคุย/รับทราบเหตุการณ์ และให้คำปรึกษา

๕. ประสานศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) สถานพยาบาลในพื้นที่เพื่อนำนักเรียนเข้ารับการตรวจรักษาด้านร่างกายและจิตใจภายใน ๒๔ ชั่วโมง

๖. แจ้งผู้ปกครองนักเรียนหาแนวทาง และวิธีการร่วมกันในการปรับพฤติกรรมนักเรียน

๗. ดำเนินการโดยเก็บข้อมูลเป็นความลับ พิทักษ์สิทธิผู้ถูกกระทำและผู้กระทำ

๘. กรณีนักเรียนกับครูหรือบุคลากรทางการศึกษา ตรวจสอบประวัติครู ให้เชิญคณะกรรมการสถานศึกษามาปรึกษา สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงในสถานศึกษา และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบทันที

๙. กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่กระทำการละเมิด ให้ดำเนินการทางวินัย สรุปและจัดทำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชาทราบทันที

๑๐. ติดตามผล/เยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นระยะ ให้คำปรึกษา/ให้กำลังใจ

๑๑. จัดทำเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการปกป้อง คุ้มครอง และดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต่อไป

กรณีภาวะจิตเวช

ปัญหาสุขภาพจิต จิตเวช ฆ่าตัวตาย ส่งผลกระทบต่อสังคม และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนไป รวมถึงภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ถ้าขาดการจัดการดูแลที่ไม่เหมาะสม อาจเกิดการเจ็บป่วย การฆ่าตัวตาย ทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากร ของประเทศ ภาวะทางจิตเวช หมายถึง ผู้ที่มีการแสดงออกที่เปลี่ยนแปลงไปในด้านอารมณ์ ความคิดหรือพฤติกรรม ซึ่งผู้ นั้นต้องได้รับการช่วยเหลือ เพราะถ้าปล่อยไว้อาจเกิดอันตรายต่อตนเองและผู้อื่นได้

มาตรการป้องกัน

๑. ใช้กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ครูที่ปรึกษาดูแล เอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด จะทำให้มีโอกาสรับรู้ปัญหา

๒. ผู้บริหารสถานศึกษากำชับให้ครูที่ประจำชั้น/ครูผู้สอน ประเมินและสังเกตนักเรียนในทุกครั้งก่อนการ สอนหรือทำกิจกรรม

๓. จัดกิจกรรมทักษะชีวิตในสถานศึกษา

๔. พัฒนาครูที่ประจำชั้นให้เป็นครูนักจิตวิทยาประจำโรงเรียน และนักจิตวิทยาประจำชั้นเรียน

๕. การใช้เครื่องมือประเมิน/วัดสุขภาพจิตของนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ ๒ ครั้ง หรือตามความเหมาะสม

แนวทางการช่วยเหลือ

๑. ครูตรวจสอบข้อมูลประวัตินักเรียนโดยใช้กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การบันทึกข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลตามแบบรายงาน ฉก. ๐๑

๒. รายงานผู้บังคับบัญชา ร่วมปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา

๓. ผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการเกี่ยวข้องกับนักเรียนตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ

๔. เชิญผู้ปกครอง/หรือผู้ที่นักเรียนไว้วางใจ นักเรียนร้องขอมาพูดคุย และให้คำปรึกษา

๕. กรณีนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิต จิตเวช ก้าวร้าว ความรุนแรง เสี่ยงต่อการทำร้ายผู้อื่น ทำร้ายตนเอง หรือได้รับอันตราย ประสานทีมสหวิชาชีพเพื่อช่วยเหลือ/ส่งต่อนักเรียน

๖. สรุปรายงานผลการดำเนินการแก่ผู้บริหารสถานศึกษา

๗. ผู้บริหารสถานศึกษาบันทึกในสมุดหมายเหตุประจำวันของสถานศึกษา

๘. จัดทำเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการปกป้อง คุ้มครอง ช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

ข้อสังเกต

ในการประเมิน ถ้าพบอาการที่อาจเกิดอันตรายแก่ตัวนักเรียน หรือผู้อื่นได้ จะต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิด และเร่งด่วนให้ประสานการส่งต่อ คือ

๑. ระดับความรู้สึกตัว สับสน งุนงง ไม่ค่อยรู้สึกตัว หรือไม่รู้สึกตัว

๒. ลักษณะที่ปรากฏ มีพฤติกรรมรุนแรง เช่น เอะอะ ก้าวร้าว หรือไม่เป็นมิตร พกอาวุธ แสดงท่าทางต่อสู้หรือมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา หรือเกือบตลอดเวลา ระมัดระวังตัวมาก หวาดระแวง หรือหวาดกลัว

๓. มีอารมณ์ซึมเศร้าอย่างรุนแรง (โดยจะร่วมกับความคิด หรือความพยายามฆ่าตัวตายหรือไม่ก็ตาม) อารมณ์โกรธ โดยเฉพาะอารมณ์โกรธที่นักเรียนควบคุมไม่ได้

๔. ความคิด มีความคิดจะฆ่าตนเองหรือฆ่าผู้อื่น หวาดระแวงว่าจะมีคนมาทำร้าย ความรู้สึกผิด ความคิดว่าตนเองไร้ค่า หมดหวัง ขาดที่พึ่ง และโดดเดี่ยว

๕. การรับรู้ (perception) มีประสาทหลอนทางหูเป็นเสียง ตำหนิ เสียงด่า เสียงสาปแช่ง เสียงขู่จะทำร้าย หรือเสียงสั่งให้กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะให้ทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น เห็นภาพหลอน เช่นภาพปีศาจมาหลอกหลอนหรือภาพคนถืออาวุธจะทำร้าย รวมทั้งการแปลสิ่งเร้าผิด เช่น เห็นกิ่งไม้ใกล้ ๆตัว เป็นงูพิษกำลังจะกัดตน เป็นต้น

๙. ภัยอาชญากรรมไซเบอร์

สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ต/เล่น พนัน นักเรียนติดเกม (สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ต) หมายถึง นักเรียนที่หมกมุ่น กับการเล่นเกม/หมกมุ่นในการใช้สื่อลามกอนาจาร ภาพยนตร์ที่ห้ามเผยแพร่ในราชอาณาจักร หรือหมกมุ่นในกิจกรรมคาราโอเกะผ่านระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ต จนไม่สามารถควบคุมตนเองในเวลาที่กำหนด ถ้าไม่ได้เล่นจะ กระวนกระวายใจมาก บางคนเล่นข้ามวันข้ามคืน จนส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียน ทั้งด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของพลเมืองในสังคม นักเรียนเล่นพนัน หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมเล่นการพนัน จัดให้มีการเล่นการพนัน หรือมั่วสุมใน วงการพนัน ประพฤติตนไม่สมควรกับสภาพการเป็นนักเรียน มีพฤติกรรมการเล่นเอาเงิน และสิ่งของมีค่าด้วยการ เสี่ยงโชคหรือใช้ความสามารถโดยคาดเดาผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความชำนาญ เล่ห์เหลี่ยม ไหวพริบและฝีมือ รวมทั้งเสี่ยงโชค ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมเล่นการพนันจนติดเป็นนิสัยจะส่งผลให้นักเรียนขาดความซื่อสัตย์ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

<u>มาตรการป้องกัน</u>

๑. สถานศึกษากำหนดมาตรการป้องกัน โดยจัดทำระเบียบสถานศึกษา ว่าด้วยความประพฤตินักเรียน เพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวงที่กำหนดความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒

๒. สถานศึกษากำหนดมาตรการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยง ให้ความรู้ ความเข้าใจ ทราบถึงประโยชน์และโทษของการเล่นเกม การใช้สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดย ส่งเสริมการจัดอบรม จัดกิจกรรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์และสังคม จัดค่ายกิจกรรม จัด โครงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมที่ดีงาม กิจกรรมยุวทูตความดีเฉลิมพระเกียรติฯ กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นพบ และแสดงศักยภาพเชิงบวก กิจกรรมจิตอาสา สร้างพื้นที่สร้างสรรค์ ให้นักเรียน ได้ทำกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจสนใจ เป็นการป้องกัน มิให้เกิดนักพนันหน้าใหม่ และส่งเสริมให้กิจกรรมต่าง ๆ เป็นตัวสร้างให้นักเรียนห่างไกลการพนัน ห่างไกลการติดเกม เป็นต้น

๓. สถานศึกษากำหนดมาตรการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยการสร้างความเข้มแข็งให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พร้อม เร่งรัดพัฒนาครูประจำชั้น ให้สามารถทำหน้าที่ได้ทั้งครูปกครองและครูแนะแนว เพื่อช่วยเหลือ สร้าง เจตคติที่ดีในการปรับพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้เครือข่ายอินเตอร์เพื่อการสืบค้นข้อมูลทางด้าน วิชาการ อาจมอบหมายงานให้นักเรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการ แสวงหาความรู้ที่ท้าทายเสริมสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง รวมถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีใน โรงเรียน

๔. สถานศึกษากำหนดมาตรการเฝ้าระวัง ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองช่วยดูแลนักเรียนเรื่องการเล่นเกม/สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์/เล่นพนัน สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการกำกับดูแล ติดตามพฤติกรรมของนักเรียนขณะใช้ชีวิตอยู่ที่บ้านในการใช้เครือข่ายอินเตอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นข้อมูล ทางด้านวิชาการ

๕. มาตรการเฝ้าระวังโดยสถานศึกษาสร้างภาคีเครือข่ายในรูปแบบ สหวิชาชีพในระดับสถานศึกษาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการ ร่วมกันเฝ้าระวัง และขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายช่วยดูแลนักเรียนในด้านการพัฒนาทักษะชีวิต วิชาชีพ การสืบค้นข้อมูลในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการดูกีฬาผ่านเครือข่ายออนไลน์ เพื่อ ป้องกันการเล่นการพนันในระบบกีฬา เป็นต้น

อาชญากรรมไซเบอร์

อาชญากรรมไซเบอร์ หมายถึง ความปลอดภัยทางไซเบอร์เป็นคำที่ใช้ทั่วไป เพื่ออธิบายชุดของการปฏิบัติ มาตรการ และ / หรือ การกระทำที่ปกป้องเทคโนโลยีและข้อมูลจากการโจมตี ซึ่งกำลังเป็นหัวข้อที่มาแรงในปัจจุบัน

• แฮกเกอร์คือผู้ที่ “บุกรุก” เข้าสู่คอมพิวเตอร์จากสถานที่ห่างไกล จากนั้นพวกเขาสามารถทำให้เครื่องทำงานผิดปกติ ส่งสแปมหรือแพร่กระจายไวรัส

• ขโมยข้อมูลส่วนตัว หรือได้รับการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาต เช่น หมายเลขประกันสังคม และ หมายเลขบัญชีการเงิน พวกเขาสามารถใช้ข้อมูลนี้เพื่อก่ออาชญากรรม เช่นการฉ้อโกง หรือการโจรกรรม

• สปายแวร์ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ที่ลักลอบ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออนไลน์ของผู้ใช้และส่งข้อมูลส่วนบุคคลโดยที่ไม่รู้ตัว

<u>วิธีป้องกันอาชญากรรมไซเบอร์</u>

๑. ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวเช่น ไม่ควรเผยแพร่หมายเลขบัตรประชาชน ชื่อ นามสกุลที่อยู่ให้กบับุคคลที่ไม่รู้จักหรือมีการ โพสลงบนสื่อโซเชียลต่าง ๆ เช่น Facebook Line

๒. ไม่ส่งหลักฐานส่วนตัวของตนเองและคนในครอบครัวให้ผู้อื่น เช่น สำเนาบัตรประชาชน เอกสารต่างๆ รวมถึงรหัสบัตรต่างๆ เช่น เอทีเอ็ม บัตรเครดิต ฯลฯ ให้กับผู้อื่น แม้แต่เพื่อน เพราะเพื่อนเองก็อาจถูกหลอกให้มาถามจากเราอีกต่อหนึ่ง

๓. ไม่ควรโอนเงินให้ใครอย่างเด็ดขาด นอกจากจะเป็นญาติสนิทที่เชื่อใจได้จริงๆ

๔. ไม่ออกไปพบเพื่อนที่รู้จักทางอินเทอร์เน็ต เว้นเสียแต่ว่าได้รับอนุญาตจากพ่อแม่ผู้ปกครอง และควรมีผู้ใหญ่หรือเพื่อนไปด้วยหลายๆ คน เพื่อป้องกันการลักพาตัว หรือการกระทำมิดีมิร้ายต่างๆ

๕. ระมัดระวังการซื้อสินค้าทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงคำโฆษณาชวนเชื่ออื่นๆ เด็กต้องปรึกษาพ่อแม่ผู้ปกครอง โดยต้องใช้วิจารณญาณ พิจารณาความน่าเชื่อถือของผู้ขาย

๖. สอนให้เด็กบอกพ่อแม่ผู้ปกครองหรือคุณครู ถ้าถูกกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต (Internet Bullying)

๗. ไม่เผลอบันทึกยูสเซอร์เนมและพาสเวิร์ดขณะใช้เครื่องคอมพิวเตอร์สาธารณะอย่าบันทึก!ชื่อผู้ใช้และพาสเวิร์ดของคุณบนเครื่องคอมพิวเตอร์นี้” อย่างเด็ดขาด เพราะผู้ที่มาใช้เครื่องต่อจากคุณ สามารถล็อคอินเข้าไป จากชื่อของคุณที่ถูกบันทึกไว้ แล้วสวมรอยเป็นคุณ หรือแม้แต่โอนเงินในบัญชีของคุณจ่ายค่าสินค้าและบริการต่างๆ ที่เขาต้องการ ผลก็คือคุณอาจหมดตัวและล้มละลายได้

<u>แนวทางการช่วยเหลือ</u>

๑. เร่งรัดพัฒนานักจิตวิทยาประจำสถานศึกษา ให้ความรู้ครูประจำชั้น/ครูแนะแนว ในการเป็นผู้ให้คำแนะนำคำปรึกษาวิธีการใช้สื่อให้เป็นประโยชน์ในด้านการศึกษาหาแหล่งเรียนรู้โดยให้สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตมานำเสนอเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความสนในด้านอื่น ๆ จะได้ไม่มุ่งเล่นเกม เพียงอย่างเดียว

๒. เน้นการประชุมเครือข่ายผู้ปกครอง พบปะพูดคุย เพื่อร่วมมือแก้ไขปัญหา หรือใช้วิธีการเยี่ยมบ้านเพื่อสืบเสาะหาข้อเท็จจริง หาแนวทางการแก้ไข เพื่อสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง และสถานศึกษาปรับพฤติกรรม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจ และการเสริมแรงอย่าง เหมาะสม และต่อเนื่อง

๓. กำหนดรูปแบบและวิธีการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยเน้นการปรับพฤติกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไปอย่างสม่ำเสมอและมีการติดตามประเมินผลพฤติกรรมเป็นระยะหากพบว่านักเรียนยังมีพฤติกรรมติดเกม/ติดสื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/ เล่นพนัน ให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับทีมสหวิชาชีพให้ความช่วยเหลือต่อไป

๔. สถานศึกษาจัดทำระเบียบสถานศึกษาว่าด้วยความประพฤตินักเรียนเพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวง ที่ กำหนดความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อการ เน้นภารกิจ เช่นหากพบว่านักเรียนยังไม่ปรับพฤติกรรมติดเกม/ติดสื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์/เล่น พนัน ให้สถานศึกษาประสานทีมสหวิชาชีพให้ความช่วยเหลือต่อไป

๕. เร่งรัดจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนระดับสถานศึกษา โดยผู้อำนวยการสถานศึกษากำหนดนโยบาย ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีกรอบทิศทางการดำเนินงานแนวทาง เดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

๑. คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๗.

๒. มาตรฐานโรงเรียนคุ้มครองเด็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มูลนิธิ ศูนย์พิทักษ์เด็ก ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๙

๓. โครงการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียน การคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน พระบรมราโชบายข้อ ๒ มีพื้นฐานที่มั่นคงเข้มแข็ง ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) ข้อ ๔ ด้านการสร้างโอกาสและ ความเสมอภาคทางสังคม ศูนย์เฉพาะกิจและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ส านักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

๔. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

โรงเรียนบ้านทุ่งรักชัยพัฒน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ